

IZHAJA VSAK ČETRTEK

Naročnina:	Letno	polletno	četrtletno
ITALIJA	10 40	5 20	2 60
INOZEMSTVO	18 20	9 10	4 60

Uredništvo in upravnstvo: Trst, Via Malinca 10-12, Telefon 1590. Uradne ure za stranke ob ponedeljkih in petkih od 10-12. Oglasi: Za vsak m. v. v. eno kolono v širokosti 63 mm: finančni oglasi 1 L, osmrtnice, računske, poslane, vabila 60 cent., trgovski, obrtniški oglasi 60 cent. — Plača se vnaprej. — Posamezni izvod 30 cent.

Trst, 13. marca 1924. — Leto V. — Štev. 198.

Glasilo Komunistične stranke Italije

Pet let obstoja Komunistične internacionale

Ob priliki pete obletnice obstoja Komunistične internacionale, je izvrševalni odbor izdal sledeči manifest:

Vsem komunističnim strankam!

Vsem proletarcem!

Vsem sužnjem kolonij!

Pet let je preteklo od dneva, odkar je bila ustanovljena v glavnem mestu prve proletarske države, velika mednarodna zveza delavcev, Komunistična internacionala. Ustanovili so jo revolucionarni bojevniki, ki so udani do smrti veliki stvari osvoboditve delavcev in je postala nepremagljiva sila. Milijoni in milijoni proletarcev sledijo danes, v vseh petih delih sveta, njenim rdečim praporom. Narodi v kolonijah, ki jih zatira evropski in ameriški kapital, se hočejo osvoboditi in zato se združujejo okrog Komunistične internacionala.

Komunistična internacionala se je porodila sredi viharjev svetovne vojne, ko so gorila mesta in sela po vsej Evropi; ko je tekla kri v potokih, na bojnih poljanah Evrope in Azije. Porodila se je sredi grmenja topov, sredi buržoazno-patriotičnega in izdajalskega socializma, ki je v tistem času, sredi rožljanja verig, ki jih je militarizem naložil premaganim delavskim razredom. Ona je bila, od svojega početka, označevalka upora vseh zatiranih, glavno vodstvo ogromne vojske dela, ki bo napravila konec kapitalističnemu suženstvu.

Pet let je poteklo od njene ustanovitve; pet let, tekoma katerih so se dogodki vrstili z velikansko naglico. V periodah plime in oseke revolucionarnega vala, je bila Komunistična internacionala opazovalnica proletariata; bila je predstaja mednarodne revolucionarne vojske proletarcev, stala je nepremično na svojem mestu. Privrati v zgodovini delavskega gibanja, so mogli delavci ustanoviti mednarodno organizacijo, v kateri so združeni ne le delavci mest in dežel, ampak tudi vsi sužnji kolonij, ki se pričajo prubiti. Privrati v zgodovini je se afirmirala trdna zveza, v delovanju mas, med revolucionarnim proletariatom in revnimi, brezpravnimi kmeti. Prvi krat se je proletariati zapada združil z zatiranimi istočnimi narodi.

Privrati je ustanovil proletariati, v oni veliki deželi, diktatorski režim, ki je, za ceno težkih in junaških bojev, za ceno nepopravičljive meščanske vojne, ki so jo vzdržali delavci in kmeti, odbil vse atentate kapitala.

Danes konstatira ves svet, da se nahaja človeštvo na pragu nove zgodovinske dobe, da se pripravlja k novim zmagam.

Izven temne zagate propadajoče kulture, ki se pogreza v blato in v kri; izven zmešnjav, konfliktov in protislovij, ki so plod vojne, izven stalne grožnje oboježenih sporov, ki jih pripravljajo nenasiljivosti imperialistične buržoazije, kaže delavski razred človeštvo novo pot. In Komunistična internacionala je voditeljica delavskega razreda, ona organizira skupne sile.

Čukajo nas že nešteti boji, neštete vilne velike izkušnje. Buržoazija je zavzela mesto na barikadah. Ob njeni strani vidimo tiste, ki so izdali delavski razred in ki so korumpirani od kapitala. Socialdemokracija, Druga internacionala, ki razširja buržoazno duševnost v delavskem gibanju, nadaljuje z zastrupljanjem proletarskega organizma.

Socialdemokracija izdaja in prostira delavsko stvar. Socialdemokracija, ki je tekoma vojne podpirala, v vseh deželah, imperialistične vlade, ki je preprečevala delavske upore, ki je podpirala Versailleski mir, ki je umorila Liebknechta in Roza Luxemburgo, ki ima na svoji strani stranke Nasovega, Welsa, Wanderveldja in Černova, je še živa. In čeprav je njen organizem zelo omejen, zna še kljub temu škoditi delavskemu razredu.

Premagati tega sovražnika, napraviti konec oportunizmu, pomagati zaostalim masam, da se osvobodijo vsega, kar spominja na spoštovanje napram močnejšem, združevati povsod večino delavcev, to je danes bistvena naloga Komunistične internacionala.

Komunistična internacionala je z dejanji pokazala, da je danes edina sila, ki si upa kljubovati imperialističnemu nasilstvu. Edino ona je povzdignila energičen protest proti sramotnemu Versailleskemu miru, kojega sestavitelj je tudi socialist Vandervelde. Edino ona je razkrinkala »zvižace« Druga internacionala in izdajstva njenih voditeljev. Edino ona ima torej pravico govoriti o imenu delavskih mas, ki se hočejo boriti, ki se znajo boriti in ki bodo nadaljevale borbo za osvoboditev človeštva.

Nasla mednarodna organizacija je zgrubila z Leninom svojega genialnega voditelja, najboljšega sodruga bojevnika. Ta neprecenljiva zgruba pa ne bo zadržala pohoda Komunistične internacionala, jo ne bo zadrževala v njenem boju, zato ker je njena sila izrazila milijonov in milijonov ljudi.

Strušilo komunizma je postalo živo bitje, ki ima sedaj kri in meso proletarske diktature. Njegova krila se razprostirajo nad vsem svetom. Tudi v najbolj oddaljenih krajih vihtijo zatirani ljudje rdeči prapor komunistične revolucije. Zmaga Komunistične internacionala je neizogibna, ker stoji napisano na našem praporu, z ognjenimi črkami:

Proletarci vseh dežel, združite se! Moskva, februarja 1924

POLITIČNI PREGLED

Nemčija

PO ODPRVI IZJEMNEGA STANJA. — Policija je zopet izročila Komunistični stranki njene prostore, kakor tudi prošore glasila »Rote Fahne« in »Internationale Pressekorrespondenz«. Tudi tiskarna je bila izročena.

Zalostno pa je stanje, v katerem so bili najdeni tiskarniški prostori. Nezaslišani so čini vandalizma. Škoda znaša, po prvem in površnem pregledu, preko 450.000 zlatih markov. Iz vseh uradov in vseh miznic so odnešene stvari. Tiskarniški stroji bodo za mnogo časa neuporabni in »Rote Fahne« se mora začasno tiskati drugje. Prva številka je bila kar bliskoma razprodana: preko 50.000 izvodov v eni uri.

BOJ ZA OSEMURNI DELAVNIK. — V Ludwigschafenu je prišlo do spoda med delavci, zaposlenimi v kemični industriji, ki so se postavili v štrajk proti podaljšanju delovnega časa, in štrajkolomci ter policijo. Bilo je več ranjenih ter nekoliko mrtvih.

Boj za osemurni delavnik se nadaljuje po vsej Nemčiji. V Hamburgu štrajkajo delavci v ladjedelnicah. V Stettinu, Bremeu in Kielu pristaniški razkladalci. Delavci zahtevajo splošno stavko.

V Koelnu so sklenili zastopniki rudarjev, kovinarjev in kurjačev, s 73 proti 18 glasovom, da nadaljujejo boj za osemurni delovni čas.

Lastniki rudokopov v Porurju so odklonili zahteve delavcev, vsled česar se predvideva izbruh stavke. Tudi železničarji so se pričeli gibati, za povzročanje plače.

Strokovne organizacije so izjavile, da bodo delavci vstopili v stavko, ako se ne ugodno zahtevam do 18. marca.

SOCIALPATRIOTJE PROTI OSEMURNEMU DELAVNIKU. — Saksonski deželni zbor je odklonil, v večini glasov, danih od meščanskih zastopnikov in desničarskih socialdemokratov, komunistični predlog, ki je zahteval prepoved kršenja osemurnega delavnika na Saksonskem.

Socialpatiotje v vseh deželah dokazujejo na praktičen način, da so zavrnili meščanstva, da so izdajali delavskega razreda. Proletariati vseh dežel mora končno uvideti, da je edina njegova rešitev v vrstah Komunistične internacionala.

Francija

ŠTRAJKI. — Nadaljuje štrajk v avtomobilnih tvornicah »Citroen« in v čevljarški industriji. Delodajalci skušajo na vsak način zmanjšati kompaktnost tega gibanja, za kar uporabljajo grožnje in štrajkolomce.

Tudi na drug način skušajo vplivati na delavce, namreč s tem, da jim pošiljajo lolklo navadna kolikor pripočena pisma, pa tudi z osebnimi obiski, na domov. Vse to pa nima nikakega uspeha. Štrajkujoči prireajo shode, na katerih vlada največje navdušenje.

Delodajalci trdijo, da morajo biti nepopustljivi, ker da se gre za princip. Delavci pa so prepričani, da je od izida tega boja odvisna usoda francoskega proletariata, proti kateremu je pričel divjati kapitalizem, ki se nahaja pod pritiskom ekonomske krize.

V Parizu je izbruhnil tudi štrajk pometačev, ki zahtevajo povišek šest frankov.

SEKCIJA ITAL. SOC. STRANKE V MARSAILLESU ZA TRETJO INTERNATIONALO. — Italijanski socialisti — izseljeniki, nahajajoči se v Marsaillesu, so imeli v minulem mesecu zborovanje, na katerem so sklenili, da pristopijo k Tretji internacionali.

Marsaillska sekcijska je sestavljena po večini iz zavednih delavcev, ki se niso hoteli ukloniti fašizmu in so se rajš podali v inozemstvo.

Antonio Piccinini

Tiskarski delavec Antonio Piccinini je bil socialistični kandidat v Reggio Emilia. Zvečer so prišli k njemu neznani možje in ga zvalili iz hiše s pretezo, da so unitarski socialisti in da naj gre z njimi na važen političen sestanek. Drugo jutro so dobili Piccininija ustreljenega na cesti v bližini mesta.

Proletariat ve kdo so bili neznanci in kdo je Piccininija obsodil na smrt. Piccinini je bil socialist, idealist, ki je vsrkal vase idealistično-socialistične nauke Prampolinija. V sled tega ni šel s komunisti marveč je ostal v svoji socialistični stranki. Bil je delavec in njegovo je bilo delavsko postenje, ki hrepeni silno po absolutni lepoti. Bil je dober, mil, prisrčen in potrpečljiv. Padel je zadet od nasprotnika v boju. Zato ne bomo tu iskali vzrokov usmrtnice, kakor je odveč vprašati se zakaj in kako umre vojak v bitki. Njegova smrt naj nam bo pa v vzpodbudo. V njegovem imenu in v imenu vseh delavcev pobermimo prapor, ki ga je v združenju zdihljaju spustil iz rok in se podajmo v nadaljni boj, v boj, ki mora končati z zmago proletariata.

Besede in dejanja

Vodstvo fašistovske stranke, ki je pred kratkim zborovalo v Rimu pod predsedstvom Mussolinija, je v posebni izjavi povedalo, da bo fašizem vodil volilni boj z največjo energijo in silo proti vsem prevratnim strankam posebno pa proti zmernim socialistom (unitarjem) in proti ljudski stranki, Komunisti. V tej izjavi niso bili omenjeni. To poslednje dejstvo je dalo povod demokratičnim in zmernim socialističnim strankam, da so se udeležile in ob enem pobahale. Pobahale so se čes, da jih fašisti smatrajo bolj nevarne nego komuniste. Udeležile so se in prestrašile ker so se zdale, da bodo fašisti rabili proti njim ona sredstva, ki so jih rabili dosedaj samo proti komunistom. Tudi »naš Berto«, ki je postal slaven zaradi političnega pregleda, ki ga objavlja v »Goriški Straži« se je obregnil ob omenjeno fašistovsko izjavo in ob dejstvo, da v njej niso bili omenjeni komunisti. In je v svojem političnem pregledu, o katerem pravi »Mali list« čisto pametno, da nima para v slovenski žurnalistiki, zaključil čes, da komunisti niso bili omenjeni, ker so postali silno gibki in niso fašistom več nevarni.

Ni v naši navadi, da bi se bahali in resnično nam je žal, da nima proletariati se tako dobro in močno organizacije, da bi z njo napovedali fašizmu odločen boj. Vendar vemo, da se bo to zgodilo in vemo, da je konec fašizma in vsake druge buržoazne reakcije odvisen le od proletariata. In vemo, da je osvoboditev proletariata iz spon kapitalizma odvisna od proletariata samega. Ako se proletariati ne bo sam osvobodil, ne bo ga osvobodil nihče drugi. Zato se tudi ne navdušujemo za demokratični boj proti fašizmu. Zmaga demokratov ne pomenja za proletariati nobene svobode, ker je svoboda le prazna fraza tam kjer obstoji gospodarsko suženstvo. Jugoslovanski, rumunski, poljski in drugi delavci in kmetje so na svoji koki okusili slasti demokratične svobode. Buržuazna demokracija se navdušuje za svobodo dokler ji ni na škodo, dokler je proletariati se ne izkoristi v svoje namene.

V Italiji je buržuazna demokracija nasprotna fašizmu poleg drugega tudi zato, ker fašistična praksa in fašistična vlada ne nudite industriji in njenemu razvoju potrebnih garancij in potrebne miru. Dalje je dal fašizem z načinom po katerem se je polastil vlade slab zglede proletariatu. Kadar se je Napoleon I. sam proglasil za francoskega cesarja in je posadil na razne prestole svoje sorodnike, kakor da imenuje svoje slugo, so bile stare evropske dinastije iz sebe čes, da ljudstvo ne bo več verovalo v božje poslanstvo kraljev in cesarjev.

V volilni borbi, in samo v volilni borbi, so demokratje Mussoliniju pač nekoliko nevarni v kolikor zamorejo odnesti nekaj glasov fašistični listi. Zato se je znesel Mussolini nekoliko nad demokrati. Komunistov v svoji izjavi se ni dotaknil, ker je pač samo ob sebi umetno, da je boji proti puntarjem, t. j. proti komunistom vedno na prvem mestu. In če tega niso povedali fašisti v izjavi, nam povedo to vsakdanji dogodki. Proti demokratom in zmernim socialistom besede in resolucije. Proti komunistom polena, poziki in pobjeji. Vsak dan nam vesti nanjzajo, da so danes tu, jutri tam fašisti zagzali se kak ostanek delavskih zbornic, da so natepli kakega delavca, ali da so ubili

Grška komunistična stranka

Izvrševalni odbor grške Komunistične stranke se je, med drugim lotil dela za izčiščenje strankinih vrst od vseh reformističnih elementov, ki so tvorili oviro revolucionarnemu delovanju. Izključeni so bili social-reformisti Papanastasi in Benaroyas.

Sodrug Apostolidos, Maximos in Kordatos, ki sestavljajo novi osrednji odbor, so dobili nalogo, da reorganizirajo stranko in da pripravijo kongres, ki se bo vršil meseca junija.

KOMPLOTI. — Reakcionarci nimajo nikakor mirnega spanja. Na eni strani trdijo, da so zatrli komunizem, na drugi pa vidijo še vse polno komplotov. Budapeštanska policija trdi, da ima v rokah dokumente, ki dokazujejo obstoj direktnih zvez med Bela Kuhnom in ogrskimi komunisti. Bilo je aretiranih več delavcev.

Kaka nesoglasja! Meščanski listi so poročali da je Kuhn s prisileparjenim denarjem kupil v Švici vilo in tako postal buržu. (In vest je bila menda avtentična, če jo je posnel celo »Mali List« ter jo postavil v rubriko »Delavski vestnik«). Madjarska policija pa iztakuje, da so ogrski komunisti v zvezi s Kuhnom, da organizirajo komplete. (Morebit buržoazne komplete?)

Zmaga Komunistične internacionale je neizogibna, ker stoji napisano na njenem praporu, z ognjenimi črkami:

Proletarci vseh dežel, združite se!

G. ZINOVJEV

Kaj je boljševizem?

Evo, zakaj je imel boljševizem prav, toliko 1905., kolikor 1917. leta. Evo, zakaj ga je njegova evolucija v temeljnem vprašanju v odnosu s proletariatom s kmeti privedla do taktike udeležitve zveze med mestom in deželo, taktika, ki jo danes zahtevajo okolnosti, katera pa bo primerna in prava tudi čez deset let, s spremembami, ki jih bodo zahtevale okolnosti.

In je ravno kmetstvo vprašanje tisto, ki je povzročilo nesoglasja med boljševiki in nasprotniki. Menjševizem se je vzdrževal na stališču »narodne opozicije«. Smatral je, da kmet ni zmožen, radi tega ker mu manjka kultura, za zgodovinsko akcijo. To stališče, prežeto s kastarskim duhom, je bilo globoko protirevolucionarno.

Poraz 1. 1905. je za dolgo časa potlačil proletariati. Med kmeti je vladala otopelost. Menjševizem je radi tega sklepal, da je zopetna revolucija nemogoča.

Računal je, da obstoji poglavitna naloga v organizaciji, v okvirju Stolipinovega režima in ustvariti v Rusiji »evropsko« socialdemokratsko stranko. Iz njegovega protirevolucionarnega pojmovanja v nalogi kmetov, je naravno izviralo njegova stališče v vseh drugih vprašanjih.

Če bi proletariati zmogel leta 1905., bi menjševiki ostali začasno na njegovi strani. Zmagovalcev se ne sodi. Proletariati pa je bil poražen. In je težko navezati svojo usodo k usodi premagnjenih. Takšna je bila duševnost večjega dela skupin, koje so sestavljali menjševizirani socialdemokratski intelektualci ali brezstrankarji. Ko je revolucionarni proletariati leta 1905. dosegel prve zmage, so se mu vsi ti intelektualci klanjali. In med njimi so bili Minski, Tefti, Kuskova in drugi. Pri prvih porazih pa so se izjavili, da je njegova stvar brez izhoda. Ti revolucionarji so se takoj pobrigali v zatjevanju proletariata. Ljudstvo je izgubilo revolucijo: križajmo ga! Poiščimo si mehkejšega gospodarja, v buržoaznem taboru.

Intelektualci so počeli zapuščati v masah stranko in revolucionarno gibanje. Prišla je moda biti brez stranke in napadati strankarje. Misl, porođivša se tedaj, za »delavski kongres brez strankarjev«, je bila naperjena proti legalni revolucionarni stranki in je imela protirevolucionarni značaj.

Pod obliko diskusij, o organizacijskih vprašanjih, se v stranki v resnici vodi diskusija o podlagi programa in o taktiki ki se jo uporablja.

Prva nazorna navskrižja med boljševiki in menjševiki, 1. 1903., imajo na zunaj le etiketo organizacijskih vprašanj. Leta 1908. se je ustanovil definitivno v Petrogradu likvidatorski tok. Prišel se je pojavljati že 1. 1907. To novo nazvanje (ki ga je prinesel v Pariz avtor teh vrstic, ki se je podal tja, da ponese poročilo osrednjega odbora), se je pojavilo komaj v polovici 1. 1908.

V onem času se je počel eden izmed najresnejših bojev v sami boljševiški frakciji. Zmaga protirevolucije, je poročila takozvani tok »otzovizma«.

Sploščeta je en del boljševiških delavcev vzdrževal »otzovizem«, v znak sovražstva proti oportunistični taktiki menjševške večine v parlamentarni frakciji.

Iz tega izvira, da so bili naši prvi članki proti temu toku pisani v zelo opreznih formi. Šele pozneje smo se proti temu uprli, toda, ko je Bogdanov skušal izkoristiti duševno stanje boljševiških delavcev, za ustanovitve otzovistične frakcije. Zmaga otzovizma bi bila, v praktičnem pomenu, poguba boljševizma. Otzovistična taktika bi le izpolnila želje menjševikov, kojih namen je bil, da bi se naša stranka izpremenila v sekto, da bi se popolnoma ločila od mas.

Šele po ostrem boju, ne samo proti likvidatorstvu, ampak tudi proti otzovizmu, ki se ga je po pravici označilo kot »obratno stran menjševizma«, se je boljševizem definitivno utrdil in dokazal svojo pravico do obstoja.

Torej, zakaj naj bi oni posvetili tedaj toliko pažnje boju proti tistim ki so bili za spravo? Zakaj naj bi mi tako ostro napadali centrum? Mi bi imeli opravka le z malimi grupami, ki niso imele nobenega resnega vpliva v delavskem gibanju.

Naše nesoglasje s centrom je slonelo le na posttranskih točkah, medtem ko so nas ločevala od menjševikov temeljna naziranja. Ker so pa tisti, ki so bili za spravo, podpirali likvidatorski menjševizem, ponavljali njegove argumente, jih olepševali ter mu skušali dati nekaj uradni značaj, so bili radi tega v nekem gotovem času nevarnejši nego sami likvidatorji. Ko se je Rozi Luxemburgi stavilo vprašanje, zakaj da o-

na in njeni prijatelji tako neprestano nadlegujejo nemški socialdemokratski centrum, namesto da bi naperjali pušice naravnost na revizioniste, je odgovorila, da je potrebno se bojevati proti njim edino radi centristov. In ravno tako je bilo pri nas. Odprte teorije o likvidatorstvu so preveč smrdele po izdajstvu. Zato so jih revolucionarni delavci tudi takoj zavračali. Če pa so bile zabeljene z zvižajnimi idejami o edinosti in izložene pod strankino etiketo, so lahko napravile gotov vtis, gotov učinek, in so ga tudi imele, na neizkušene duhove.

Leta 1909-1911. so se boljševiki preblijali k Plehanovu, v katerem se je pričel zbujati stari duh in ki ni mogel lrepeti likvidatorskega toka.

»Martov nam predlaga, da bi se tudi odrkli strankinega imena«, tako nam je pisal nekega dne Plehanov, — radi tega zaslužji, da se ga obasi.

Naš boj proti filozofičnemu revizionizmu Bogdanova in tovarišev je vseeno prispeval do zbližanja k Plehanovu, v naših prvih poskusih za organiziranje legalnega marxističnega tiska v Rusiji (»Misl« v Moskvi; »Zvezda« v Petrogradu itd). Plehanov nam je pri tem izdatno pomagal. Ko se je pa pričelo delavsko gibanje zopet oživljati in so se predstavljali veliki problemi revolucije, je prešel zopet k menjševizmu. In ko je prišla vojna 1. 1914. je prešel k social-šovinizmu...

Boljševiško jedro je, pod vodstvom Lenina, zbralo okrog sebe cvet ruskih delavcev ter je z železno roko vodilo stranko, preko vsakovrstnih težkoč.

Članki, študije in brošure, zbrane v teh knjigah, so sestavljene po delih, ki so izšla pod vodstvom Lenina, ki jih je pregledal. Odveč bi bilo omeniti, koliko mu je avtor za to dolžan, posebno pa za podatke o tej odločilni periodi boja za stranko.

Meštansko časnikarstvo

Velika opora obstoječega gospodarskega reda je časnik. Kamorkoli pogledaš, povsod določa »javnno mnenje«. Vsako jutro na vse zgodaj gredo milijoni izvodov iz velikih mest na vse strani sveta, zakaj milijoni bravcev jih željno pričakujejo. Ne zadoščajo pa jutranji časniki, tudi opoldne se izidejo in zvečer. Ne samo za zajtrk, tudi za kosilo in pri večerji mora imeti čitatelj sveže tiskan kos papirja, če bi si nasitil s novicami iz vsega sveta. Človek je postal hlapec časnika. Gorje, če bi časnik zatrl.

Kako malo pomena ima časnik na splošno, se prepričaš, če ga ne bereš več časa in vamež potem v roko one neprečitane številke. Videl boš, koliko časa si izgubil brez potrebe s čitanjem. Se tepeš bi videl časnikovo praznoto, če bi ne bil njegov sluga, če ne bi bil odvisen od tega kosa papirja, če bi si ohranil vsaj malo lastne sode.

Bralec na list prisega, kar je v njem, mu je sveto. Od vrha do tal ga prebere, da se potem spre in stepe za ono, kar je tam bral — črno na belem. Ko bi revež vedel, kako pogosto sede časnikarjem na lim, bi jim ne verjel tako slepo in nesmetno. Ta topa vera pri veliki večini občinstva v časnikarjevo postenje je eden glavnih vzrokov časnikove moči.

Drugi vzrok časnikove moči je, da piše za nizke človekove nagone. Kjer je veliko časnikov, tam se vzdržujejo le s takozvanim krvavim pisanjem. Tatvine in ropi, požihi in poboji, zločini, kriminalne razprave, nenavadni dogodki, to in podobno je snov številke za številko. Ljudje strastno segajo po takih vesteh in jih drago plačujejo. Kotkor bolj senzacionalne vesti prebirajo in jim vjerjajo, toliko bolj so jih lačni. V tem je časnik podoben knjig-nematografu, ki dela z ognjem, s krovjo, z vrsto najbolj dvignih izmišljotin in z opolzlimi, umazanimi zgodbami.

Zitljenje res ima tudi krvavih dogodkov in senzacionalnih novosti. Vendar tvorijo izjemno v človeškem doživljanju. Ogromna večina ljudi živi redno in brez krvavih slučajev. Časnik pa zbira vse nenavadno in nenormalno ter pita milijone svojih bralcev v tem reči, da se bo bolj razširil in v neki iztisih razprodal. Koliko koristi imajo ljudje od vsega škandaloznega pisanja, si je lahko misliti. Tudi največji in najresnejši tisti imajo dan za dnem dolge kolone senzacionalnih vesti. Brez teh ne morejo shajati.

Poleg vseh krvavih zgodb mora vendar časnikar tudi še mnogo lagati. Škodljivo in neredno nevarno je že, da stalno pretirava. Navadne vesti so same na sebi prevodene, da bi čitatelja zadovoljile. Zato jih je treba zasititi

in pripravili, da tepeš optoajo na čitatelja in da zadovolje njegove nagone in strasti. Hujše pa je, da časnikar laže, dasi je to dovolj naravno. Časnikar in znanstvenik. Če ve da kosi, si časnikar od tega kosila nabere polne posode pomaj in jih potem ponuja okrog. Je to razumljivo. Časnikar mora biti vsako jutro gotov, uredniki ga morajo pripraviti. Za vestno delo ni časa, ne gleda se, kaj se objavi. Ena laž več ali manj, kup netočnosti, grehi na književnem jeziku, kdo bi gledal List je treba napolniti in če ni drugega, se objavlja vesti iz Amerike ali celo z lune in drugih planetov. Lahkoverni čitatelj je ves srečen, da se seznanj z vedo ter je iz srca hvalažen trumi časnikiarjev, ki skrbje za njegov blagor in za njegovo obširno znanstvo.

Čim večji je časnik, tem večji je njegov vpliv. Politični časnik je navadno glasilo dobročelnih strank in političnem šovljenju. Kot tak ima največkrat začetna pot in ne more ž nje v rednih razmerah. Vendar ohrani dve duši. Ena je politična, druga gospodarska. Politično brani koristi neke skupine kakor je ob danih razmerah primernejše. Gospodarsko je odvisen od uspešnosti in politične sreče te skupine ter od onih, ki so list ustanovili, da imajo od njega svoj posredni in neposredni dobiček.

Časnik je torej kapitalističen otrok, ki ima nalogo čim najbolj varati javnost v korist onih, ki časnikarja plačajo in mu ukazujejo. Uredniki velikih listov so sposobni ljudje, ki slabosti in strasti ljudstva dobro poznajo. Če bi jih ne poznali, bi ne mogli izvršiti svojega poklica. Zato so običajno dobro plačani za svoje delo.

Ali ker je gospodarski, kulturni in politični položaj v državi nestalen, ker se naloga in sila strank vsteda ne prestopa, menjuje, je tudi stališče časnika in lista, ki ga piše, podvrženo stalnim spremembam. Posebej v velikih političnih pretresih je časnik igrača. Tekom svetovne vojne so se listi prodajali kakor pocenstva. Kakor je bil potreben denar za orožje, se je rabil za podkupovanje časnikov in žurnalistov. Koliko je veljalo obdelovanje javnega mnenja, koliko zlata je šlo za patriotski tisk, to ve tisti, ki je z denarjem razpolagal in ki ga je prejel.

Najbolj žalosten je pri tem stanju položaj poklicanega žurnalista. Gospodari dobrega časnikarja vedno izrabijo. Čim najbolj naj list povzdigne, da bodo imeli od njegovega razširjenja čim največji dobiček. Čim največji naj bo vpliv lista, da bo uspevala ona skupina ljudi, ki je za tistem in za katerih koristi je list ustanovljen in se mora boriti. Časnikar je tukaj delavec, ki se največkrat tepe za tuje koristi, proti svojemu prepričanju. Ni tako omejen, da ne bi vedel, kdo ima profite njegovega priganjaškega posta. Ampak časnikarstvo je poklic, ki se izvršuje brez ozira na lastno prepričanje. Delavec je v drugih poklih včasih prisiljen skriti svoje prepričanje, le po redko je prisiljen delati proti temu prepričanju. Vendar se to zgodi le v izjemnih slučajih. Časnikar pa dela to dan za dnem, leto za letom, kar je toliko težje, kolikor več zmoglosti ima.

To žrtv polaga radi trenutnih ugodnosti, pa tudi radi vabe, da bo jutri, po jutrišnjem dosegl mestu, ki bo zadostilo tudi njegovo častihlepnost. A so le redki, ki naredo tako kariero, tako življensko pot. Večina časnikarjev ostane v ozadju, boreč se z največjimi žrtvami za obstanek, predvsem z žrtvovanjem lastne duševne neodvisnosti, z žrtvovanjem svoje osebnosti, značaja in prepričanja. Še več! Večina njih se bori proti koristim delovnega ljudstva, pod enim ali drugim lažnjivim gestom, svoj živi dan, dokler naposled tudi njih ne zavrže kapitalizem. Ne rabi jih več, drugi bodo bolje delali za njih koristi. Izstisni in izželi je iz njih vse njih sposobnosti in ni mu mari. Če nazadnje poginejo na cesti. Velika večina časnikarjev po pokliu ne doseže vab, ki jim jih kaže gospodarski red, ki ga z vsemi svojimi silami pomagajo vzdrževati. Godi se jim tako kot vsem ostalim, ki živijo od lastnega dela; ko delati več ne morejo, naj propadejo brez pomoči, ker je tak vodilni zakon kapitalističnega reda. Škoda pa, ki so jo napravili vsemu delovnemu ljudstvu, ostane in ostane toliko težja, kolikor bolj so odvisti delavci in kmetje od buržoaznega časopisa, kolikor bolj se udajajo njegovemu širokemu vplivu.

Za proletarsko enotno fronto
Edo Fimmen, glavni tajnik Internacionalne transportnih delavcev, se je vrnil iz Anglije, kjer je sledil poteku stavke pristaniških delavcev. V Amsterdamu je izrekel govor, v katerem je poudarjal potrebo proletarske enotne fronte. Zborovanju je predsedoval komunist Wynkoop.

Uredniku komunističnega časopisa »Tribuna« je Fimmen izjavil sledeče: »Moje bivanje na Angleškem je utrdilo moje prepričanje, da se angleški proletarijat orientira vedno bolj na levo. Obstoj labouristične vlade ne more nikakor ustaviti tega stremljenja, ampak ga le pospešuje. Fimmen nadaljuje boj za udeležitev enotne fronte, posebno pa na Holandskem, kjer se je delavstvo izreklo za ustanovitev enotne delavske zveze.

Proletarci, delavci in kmetje!

Stvorite enotno fronto!

«Proletarsko udruženje» je izdalo sledeči proglas:

Delavci, kmetje, uradniki!

Ko je fašistovska vlada razpustila državno zbornico, je s tem napovedala boj opozicijskim strankam, na volilnem trena. Prej pa si je dala odobriti novi volilni zakon, ki zagotavlja njej, fašistični vladi, večino parlamentarnih mandatorov.

Nasproti temu dogodku, ki ni prišel neopričakovano, pa je kljub temu povzročil kolebanja in neodločnost v vseh strankah, ki se imenujejo opozicijske napram politiki fašistovske stranke, je označila dolžnosti revolucionarnih delavcev edinole Komunistična stranka, ki je ostala zvesta programu Komunistične internacionale.

V tem smislu je centrala Komunistične stranke stavila predloge drugim proletarskim strankam, za stvoritev proletarskega bloka. Ti predlogi so bili zavrnjeni.

Komunistična stranka je pa vseeno poslala svojo, iz globokega revolucionarnega prepričanja izvirajočo besedo, vsem delavcem. Poslala jo je preko vseh strank in njihovih voditeljev. Besedo je sprejel resnično revolucionarni del Socialistične stranke, ki tvori frakcijo Tretjeinternacionalcev. Ti pravi revolucionarji so se tako postavili proti svojemu strankinemu vodstvu (Ital. soc. stranke), koja skuša proti sklepom kongresov odtujiti proletarce Italije od Tretje internacionale.

V Juljski krajini je bil stvorjen proletarski blok, skupno s sodrugih-Tretjeinternacionalci, ki imajo v rokah vse vodilne organe Socialistične zveze. Tudi v drugih pokrajinah Italije so se Tretjeinternacionalci združili s komunisti.

Delavci, kmetje, uradniki!

Medtem ko vsporejuje odbor «Proletarskega udruženja» volilno borbo, smatra umestno povdarjati, da ga pri tem vodi misel, opirajoča se na istinitost sledečih dejstev: proletarske osvoboditve ni, in je ne more biti, ako se je ne izvzije za ceno ogromnih žrtv, ako se proletarijat, kot zatirani razred ne prepriča, da je za njega edino gotovo sredstvo aktivni boj, v vseh oblikah in ob vsaki priložnosti, boj proti njegovim

zatiralcem, do končnega zavzetja vseh vlasti s strani delavcev in kmetov.

Čisto gotovo je, da volitve v buržoaznem režimu ne morejo predstavljati svobodnega izraza volje državljanov.

Buržoazija, ki ima se vedno na razpolago bogata sredstva za svojo obrambo, si je se pred šestim aprilom zagotovila absolutno večino mandatorov v novi zbornici Proletariata pa ne more, kot revolucionarni razred, navezati usodo svoje osvoboditve k pridobitvi večine posilanskih mest v novem parlamentu.

Kljub temu pa ne sme biti proletarijat odsoten v tem boju, čeprav je težak. Ampak se ga mora udeležiti zato, da razsiri svojo idejo in da razkrinka laž vseh tistih takozvanih narodnih in ljudskih strank, ki varajo delavca in kmeta s frazami o »narodni svobodi« in mu pred očmi namigajo pravičnosti nadstrankarstva današnjih uredov.

Tudi v tem boju mora biti proletarijat najbolj aktiven, najbolj odločen. Z afirmacijo potom glasov, proti kateri bodo tekmovali z brutalno silo vse meščanske vlasti, mora opomniti svoje nasprotnike, da je njegova vera v svojo usodo, v svojo bodočnost močnejša od vseh reakcij in da je predstava proletarske revolucije odločna premagati vsak odpor.

Delavci, kmetje, uradniki!

To so razlogi, radi katerih vas odbor «Proletarskega udruženja» poziva, da storite vašo dolžnost. Pojdite na volitve in položite glasovnico, zaznamujte listo sodrugov, ki vam jih predlaga, označeno z volilnim znakom »SRP IN KLADIVO MED ŽITNIM KLASJEM IN V ZAREČEM SOLNCU«. Ti sodrugi so delavci, kmetje in uradniki, ki so žrtvovali vse svoje sile za delavsko stvar. So zastopniki ideje, vere, ki ne bo izdala, ampak bo osvobodila delavski razred od vsakega suženjstva.

Vsako kolebanje, vsaka neodločnost bi bilo izdajstvo. Zmaga edinole tisti, ki se zna boriti.

Živelo proletarsko edinstvo!
Živelo vzajemno delo, za osvoboditev vseh zatiranih razredov!

VOLILNI ODBOR
«PROLETARSKEGA UDRUŽENJA»
ZA JULJSKO KRAJINO.

Navodila za volilce

1) Volilci so vsi italijanski državljani, ki so do 1. maja 1923 dovršili 21. leto.
2) Vsak volilec mora dobiti dostavljeno na dom, volilno izkaznico. Kdor bi je ne dobil naj jo osebno dvigne in sicer do dneva volitev, pri občinskem uradu. Če bi se volilna izkaznica zgubila ali pokvarila, ima volilec pravico dobiti drugo (duplikat); tretjega duplikata pa ni več mogoče dobiti.

3) Kadar se volilec poda na volitve, mora imeti pri sebi, če le more, kak dokument da se izkaže. Če pa bi se ga ne pustilo voliti, ker nepoznan pri volilni komisiji, se lahko da spoznati potom kakega sodruga-volilca, ki je že volil.

4) Predsednik tozadevne volilne sekcije da vsakemu volilcu eno glasovnico. Volilec mora paziti, da glasovnica ni pokvarjena ali zaznamovana, posebno v netranjosti in sicer na volilnih znakih. Gledati mora tudi na to, da ima pečet volilne sekcije, številko in da je podpisana. Glasovnica ima, za te volitve, obliko telegrama. Volilni znaki strank, ki stopajo v borbo, so tiskani v notranjosti glasovnice in sicer ob straneh, razvršeni eden pod drugim. V sredini je bel, rrtan prostor, v katerega se vpiše ime in priimek, zastopuje pa tudi samo priimek kandidata, kateremu se želi dati preferenčni glas. Pri tem je potrebno opozarjati na to, da ni dopustno dati več ko tri preference; v nasprotnem slučaju je glas neveljaven.

5) Ko je volilec prejel glasovnico, se mora takoj podati v kabineto ter mora s svinčnikom, ki ga bo tam našel, prečrtati volilni znak «Proletarskega udruženja», to je »srp in kladivo, med žitnim klasjem in v zarečem solncu«. To je grb Ruske sovjetske republike. Pripominja se, da so v tem boju združeni komunisti in tretjeinternacionalisti: Volilec zapre nato glasovnico, oslini gumirani rob ter zalepi in jo izroči predsedniku, ki jo mora položiti v zaro. Pripomnja se, da se volilec ne odstrani dokler ni predsednik tega izvril.

6) Volilne sekcije morajo ostati odprte do 21. (9. ure zvečer); po tej uri se ne more več voliti.

Kandidatje za Juljsko krajino so sledeči

1. Bresatz Vito, delavec;
2. Gennari Egidio, profesor;
3. Juraga Antonio, uradnik;
4. Lonzar Antonio, kovinar
5. Scoccimarro Mauro, publicist;
6. Srebrnič Giuseppe, kmet;
7. Tonetti Giovanni, publicist.

Opomba: Odbor «Proletarskega udruženja» opominja delavce, da je predložena v volilnem okrožju Juljske krajine lista socialističnih kandidatov, ki se pokore ukazom vodstva Soc. stranke, koja hoče delavce odtujiti od Tretje internacionale. Volilni znak te liste je srp, kladivo in knjiga. Zavedni delavci in kmetje naj znajo, da predstavljajo ti socialisti dvomnost ter se bojujejo proti Tretji internacionali in ruski revoluciji, hujše kakor meščanske stranke. Revolucionarni delavci naj se ne pustijo premetiti in naj volijo edinole za znak «Proletarskega udruženja», to je srp in kladivo med žitnim klasjem in v zarečem solncu.

Kaj mora storiti vsak zaveden sodrug in somišljenik v predstoječi volilni borbi?

Poleg raznih navodil tehničnega značaja, ki jih dajamo in jih bomo dali, v zadevi volitev, moramo predociti sodrugom in somišljenikom, kaka je njih moralna dolžnost, oziroma, kako se imajo zadržati pri agitaciji.

Pri tem si morajo popolnoma usvojiti parolo, ki jo je izdala Komunistična stranka Italije. Namreč, da se mora izkoristiti vsak trenutek za razširjanje komunistične misli. To je glavno naložilo, ki nas mora voditi v izvrševanju agitacije. Zato je naravno, da morajo odpasti vse tiste metode, ki jih uporabljajo meščanske in sploh vse tiste stranke, ki verujejo v parlamentarno ustanovo, ki povdarjajo potrebo parlamentarne ustanove in obetajo ljudem, da bodo v parlamentu »delali izvoljevali poslanci v dobrobit ljudstva«.

Parlament je le slepilo, je le krinka, pod katero se skriva meščanska diktatura. Stališče komunistov napram parlamentu je bilo opetovano pojasnjeno. Potrebno pa je, da sodrugi in somišljeniki to stališče se nadalje razjasnijo vsem tistim, ki bi ne bili zadostno poučeni. Potrebno je, da se vsem delovnim masam, industrijskim in kmečkim pove vso resnico, zato da bodo razpršeni vsi dvomi in nedoumevanja. Jasnost mora biti v vsem, zato da ne bo razočaranj, zato da bodo postali vsi tisti, ki bodo pristopali v naše vrste, res pravi bojovníki, zato da se prepriči marsikaka pogreška v našem poznejšem delovanju, ki bi se drugače zakrivila, ako ne bi bil delavec in kmet zadostno poučen.

Pri agitaciji torej nič obljub. Povej tvojemu sotrpincu, da si bo moral delati

lavec in kmet z lastno silo, v družbi z nepreglednimi množicami njemu enakih in vseh narodnosti priboriti svobodo. Da bo borba kruta, da bo moral strmoglaviti današnji red, današnje ustanove in da si bo moral osvojiti oblast. In povej mu, da bo sovjet kmetov, delavcev in vojakov njegov parlament, da bo on sam odločal o svoji lastni usodi.

Tudi v kritiki drugih meščanskih strank se mora držati dosledno komunističnih nauk.

Zelo aktualna bo zadeva slovenske nacionalne stranke. Namreč novo stališče, kojega so zavzeli njeni zastopniki. Vsak zaveden komunist bo gotovo na jasnem glede bistva nacionalističnih strank in radi tega ne bo za njega čisto nič novega dejstvo, da so se narodni gospodje podali k tistim, o katerih so se včeraj govorili, da so »zatirali slovenskega naroda« in so izjavili, da hočejo sodelovati z vlado.

Če se zdi ta fakt nekaj novega, je le na zunaj, v svojem bistvu pa je nekaj zelo starega, prav tako staro, odkar

PISMQ DEŽELE

Postojnščina

Če bi mi ne bila roka tako okorna, napisal bi vam več zanimivosti iz našega vilajeta, saj tudi najbolj dremotno oko in gluho uho si mora zapomniti, kar se dogaja in vedno bolj okuža dovolj usmrtaženo ozračje, a edino utrjena roka je kriva, da ne morem z vsem nam dan. Napišem vam le nekaj. Nas delavcev se nateza kot povsod in s kmetom smo vedno bolj prijatelji, ker delimo isto usodo in padamo pod nož prokletega kapitala, ki nas reže v živo. Posojilnice delajo z vedno večjo paro, dolgovi rastejo in ž njim odvisnost in beda. Davčni vijak se zajeda, stika in stiska, povsod in ob vsakem času slišiš tarnanje in uganibanje kako odpomoči. »Kdo vraga nam bo pomagal« — je pred par dnevi dejal pameten in izkušen kmet — ako ne sami! Morda bi nam želeli izboljšanje oni, ki jih dojmimo mi: trgovci, veliki obrtniki, bankirji, advokati in enaki? Ti bi nam radi čimprej ugrabili, kar imamo in nas poglaj v še večjo sužnost. Ne verujmo jim, ker so volkovi s prebrisano sladko besedo. Poglejte! Med vojno so nas omamili z vrečami papirja in sedaj, ko smo doma in proizvajamo, so nam ga na lep način zopet pobrali. Nobenemu nimamo verjeti kot samim sebi, oziroma onim, ki se polegujejo za delavce. Dovolj nas je in cel svet je naš in lahko bi le krivosese poglaj na koristno delo in jim odvzeli moč, a treba jim je obrniti hrbet, vziveti se v vero neprecenljive lastne moči in se zediniti. Saj ni res, da je bilo in bo tako, ker današnji delavec ne živi več v taki nezavednosti kot prej, zaveda se dobro, da mu pritiče prvo mesto v človeški družbi. Saj tudi naši krivosesi vedo to prav dobro, a dokler se da tako, naj le gre. Pa na bo šlo tako, ker danes jim sužnji odpovedujejo pokorščino, tako moramo tudi mi. Tako govori danes nezavedni kmet kljub svoji zabitosti, ki mu je meščanstvo rado pripiše.

Za volitve se tudi pripravljajo in vse je pokoncu namreč fašisti in sicer od zadnjega pisarja naprej. Ne vem pa če bodo bolniki s tem receptom odzdravili. Mi smo sicer brez upa zmage, a vendar radi pregledujemo kandidatsko listo in se ne čudimo mrzlici naših dobrih gospodov, ki nam obljubujejo paradiž, če bomo volili njih listo. Saj se ne bo poznalo na svinčniku koga bomo volili.

Suženj.

Glasovi izseljencev

Iz Argentine smo prejeli sledeči dopis:

BAHIA BLANCA, 9. II. 1924.

Dragi urednik!

Pozimi smo se odpeljali v Južno Ameriko, misleč, da bomo tukaj zaslužili zlata, da bomo sami postali nekaj buržuj... Ko pa smo prišli semkaj vidimo, da s svojimi žulji ne bomo nikdar postali bogati, ravno tako ne kot v stari Evropi. Tudi tukaj v Argentini ni nikdo bogat če ne slepari, če ne živi od delavskih žuljev. In radi tega je naravno, da se tudi tukaj deli družba v dva razreda: v izkoriščane in izkoriščevalce. Tudi tukaj je torej potrebna razredna organizacija, a je žalibog ni. Potrebnovali bi zelo nujno sodrugov, ki bi se bavili z našim položajem, ki bi nas vodili, ki bi nam dali nasvete kako se imamo ravnati pri delu, nejsibo na kmetijah, v tovarnah, na železnih itd. V tej okolici je nad 10.000 slovencev.

Sedaj ko smo tukaj, se povprašujemo eden drugega, zakaj smo pravzaprav prišli semkaj. Če bi doma tako delali kakor tukaj od zore do mraka, bi tudi tam imeli Ameriko.

Vprašali nas bodete, zakaj smo bežali iz Italije in šli v Ameriko? Za to smo imeli več vzrokov. Prvič zato ker mi, kot državni uslužbenci smo imeli strah, da nas vržejo iz službe; drugič so nam plače zmanjšali in tretjič smo se morali vedno pokoriti fašistom.

Zdaj smo tu v Ameriki, pa je še vedno čas da si pomagamo do kruha, da rešimo naše ljudi, naše sotrpine po celem svetu. Ne držimo rok v žepu.

obstojajo meščanske stranke. Z nešteto vilnimi dejstvi so nacionalistične stranke dokazale, da so za obstoj sedanjega družabnega reda. So za domovino. So za »sodelovanje« z vlado ali bolje rečeno »z vladami«, z zatiralci. Gospodje Wilfan, Besednjak in drugi bi bili za nas, bi bili, z ozirom na njihovo stališče napram delovnemu razredu, ravno taksi ako bi se bili postavili kot najhujše opozicionalce proti sedanjim vladam. Zato, ker so za »domovino«, za meščansko domovino, v kateri mora ječati pod težo davkov, mora dajati svoje sinove v meščansko armado, mora dajati deco v šole, v katehije, čeprav v materinem jeziku, se jo uči pokorščine da vladajočih, v katerih se jo dusevno zastruplja. In v taki domovini ne sme rabiti svoj »materni jezik« t.j. daj, kadar se mora braniti proti odiranju.

Iz tega sledi, da mora biti med nami in meščanskimi strankami le nepomirljiva borba.

Na delo torej, za komunizem.

G. L.

Šola in gospodarski red

Da se država ali bolje vlada obdrži, mora si ustanoviti razne ustanove: politične, gospodarske in tudi kulturne. To je neovrgljivo dejstvo in s tega vidika je za nas učitelj, vprašanje razvoja šolstva, današnje ljudske šole.

Da je šola nujna posledica gospodarskega in s tem tudi političnega značaja, — da je šola še vedno politična je prav tako res kakor za časa poslule vladarice Marije Terezije.

Ako pričnemo v starem veku z Grki, trčimo na razliko tedanje šole: špartanske in atenske; medtem, ko je prva upoštevala le telesno vzgojo, razvijala je druga tudi duševne sile.

Če pomislimo, da so bile Atene trgovsko ozemlje z nakopičenimi obrtniki — posebno za časa Perikleja (okrog 450 pred Kr.) nam je takoj jasna ta razlika. Država se ni v to stran šole vmešavala tako kot za telesno vzgojo in zato je šola ostala zasebna. A že tukaj zasledimo, kako se je pouk ubožnejših ločil od onega bogatejših: medtem ko so se prvi morali že z 12. letom učiti rokodelstva ali trgovine, učili so se ugledni mladeniči do 18. star. leta v govorništvu filozofije in godbi.

Tedaj — v 5 stol. pr. Kr. — so bile Atene na vrhuncu svoje politične moči. Po razpadu Grške in ob prehodu političnih moči iz grškega na italijanski polotok, ko so Rimljani prevzeli nadvlado na sredozemskem morju, so dosledno temu posneli tudi grško šolo in kulturo sploh. Ko pa je njih moč rasla posebno za časa cesarjev. (1. in 2. stol. po Kr.), se je morala država vmešavati v šolstvo, to tudi oziroma zaradi politične tendence — in ustanovila je nekatere današnje nižje, srednje in visoke šole. Tako, t. j. ker so bili najnižji stanovi in sužnji nerimskega pokolenja izveti iz teh zavodov, so se takozvani boljši stanovi vzdržali na vodilnih mestih, na zunaj pa so povečali svojo moč.

Nič bolj doslednega kot to, da je iz takih družabnih razmer vzklilo pri višjih razkožje in strasti najnižjih nagonov, kakoršne predstavlja zloglasni Neron, ki mu je gončel Rim služil za kinematografsko sliko.

Veliko ostriji prepad kot oni med patriciji (plemenitniki) in plebejci — brezpravno paro in docela v službi prvih, izvoljene gospoda v državni službi in nemočno uživajoče »ager publicus«, (državna zemljišča) ukradena usvojenim mestom, je moral poglajati državno v medsebojne boje.

Korak na bolje zaznamujemo v porodu krščanstva, ko si je Kristov nauk iskal čla skozi katakombe in je skušal dvigniti usuznjene množice. To pa je trajalo le par stoletij. Ko so njegovi učitelji — združeni v raznih cerkvenih kastah — pričeli samosvoje anostransko življenje, le poslikano s Kristovimi načeli, in so se razvijali v smeri današnje cerkve ter se v svrhu moči in ugleda združili v vsakovrstno politično gosposko, so cerkveni zbori naložili podrejenemu duhovništvu pouk, ki je bil vse kaj drugega kot Kristov nauk in zakon Karla Vel. je bil popolnoma pod vplivom cerkve: Razen škofovskih in samostanskih učilnic, ki so z mrzlično naglico proizvajale nove učitelje, so se ustanovile tudi župniške šole za verno služinčad, z učnim načrtom: verouk, čitanje, pisanje in računstvo. Tako je naglo narasla moč cerkve.

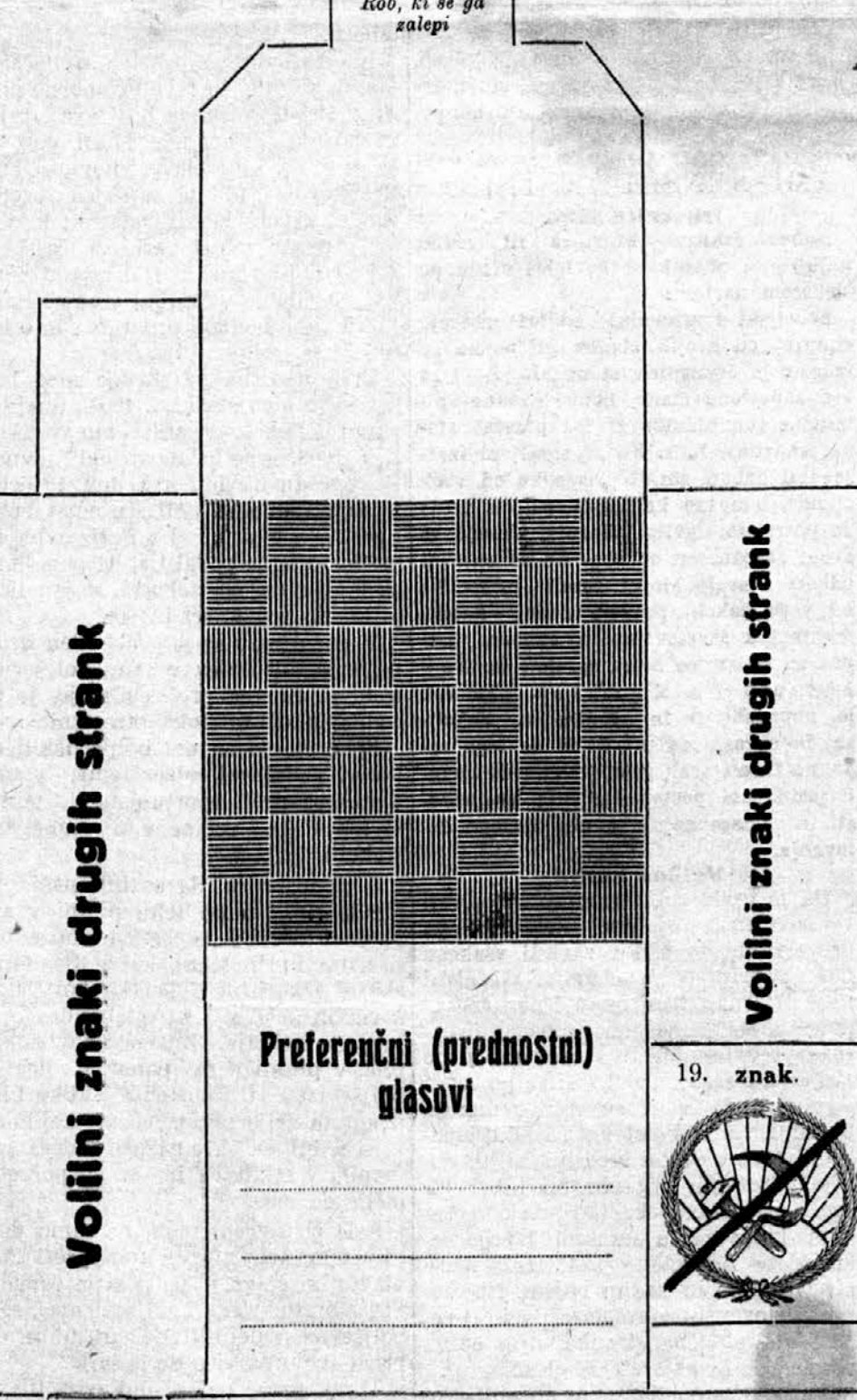
(Dolge prihodnjič)

Izdajatelj:

I. O. Komunistična stranka Italije.

Odgovorni urednik: Poet. Gius. Bellone.

Stallimento Tipografico Silvio Spadani - Trieste

Kakor je razvidno iz tega obrazca zavzema znak »Proletarskega udruženja« 19. mesto, na državni glasovnici. Poteza na znaku, kakor nam jo predstavlja naša slika, označuje črto, ki jo mora napraviti volilec.

Naročnikom, poverjenikom, razprodajalcem

Pozivamo vse tiste: naročnike, poverjenike in razprodajalce, ki so v zaostanek u plačili, to je za naročnine in razprodane izvide, da NEMUDOMA poravnajo svoj dolg.

V tem smo jih se opetovano opozarjali in bi morali vendar enkrat razumeti, da nam s takim zavlačenjem povzročajo se večje finančne težkote.

Našim sodrugom zaupnikom pa priporočamo da pregledajo naročnike, vsak v svojem delokrogu.

UPRAVNIŠTVO.